

**PENGURUSAN KURIKULUM SEKOLAH MENENGAH DAN
HUBUNGANNYA DENGAN PENCAPAIAN AKADEMIK**

**Tesis Diserahkan Kepada Sekolah Siswazah Universiti Utara Malaysia
Untuk Memenuhi Sebahagian Daripada Keperluan Untuk
Ijazah Sarjana Sains (Pengurusan)**

Oleh

ROSNAH SELAMAT

**SEKOLAH SISWAZAH
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA**

September, 1995

© Rosnah Selamat, 1995. Hakcipta Terpelihara.

KEBENARAN MENGGUNA

Dalam menyerah tesis ini, sebagai memenuhi keperluan pengajian lepasan ijazah Universiti Utara Malaysia (UUM), saya bersetuju supaya pihak perpustakaan UUM menggunakan tesis ini bagi tujuan rujukan. Saya juga bersetuju bahawa kebenaran untuk membuat salinan keseluruhan atau sebahagian daripadanya, bagi tujuan akademik mestilah mendapat kebenaran daripada penyelia saya atau semasa ketiadaan beliau, kebenaran tersebut boleh diperolehi daripada Dekan Sekolah Siswazah. Sebarang penyalinan, penerbitan atau penggunaan ke atas keseluruhan atau sebahagian daripada tesis ini, untuk pemerolehan kewangan tidak dibenarkan tanpa kebenaran bertulis daripada saya. Di samping itu pengiktirafan kepada saya dan UUM seharusnya diberikan dalam sebarang kegunaan bahan-bahan yang terdapat dalam tesis ini. Permohonan untuk kebenaran membuat salinan atau kegunaan-kegunaan lain, sama ada secara keseluruhan atau sebahagiannya, boleh dibuat dengan menulis kepada:

DEKAN.

SEKOLAH SISWAZAH.

UNIVERSITI UTARA MALAYSIA,

060 10, SINTOK, JITRA,

KEDAH DARUL AMAN.

ABSTRAK

Tujuan utama kajian ini ialah untuk meninjau sejauh manakah budaya pengurusan kurikulum yang sistematik, berkesan dan cemerlang telah diamalkan di sekolah-sekolah menengah **pada hari ini**, untuk mengetahui adakah sistem pengurusan kurikulum di sekolah pencapaian cemerlang berbeza dengan sekolah pencapaian sederhana dan untuk mengetahui adakah sistem pengurusan kurikulum sesebuah sekolah mempengaruhi pencapaian sekolah **tersebut** dalam Peperiksaan Awam.

Dua set soal selidik digunakan untuk mengesan sistem pengurusan kurikulum sekolah dan sistem pengurusan panitia. Responden kajian terdiri daripada 32 orang Setiausaha Akademik dan 253 orang Ketua Panitia daripada 33 buah sekolah menengah luar bandar di Daerah Kuala Selangor, Daerah Sabak Bernam, Daerah Kuala Langat dan Daerah Sepang, Selangor Darul Ehsan. Data **diproses** dengan Pengaturcaraan SPSS For Ms Windows 6.0.

Dapatan utama kajian ialah, sistem pengurusan kurikulum yang meliputi sistem pengurusan panitia di kebanyakan sekolah menengah **pada hari ini** hanya **pada** tahap yang memuaskan sahaja. Hanya sebahagian **kecil** sahaja sekolah yang telah mengamalkan budaya pengurusan kurikulum yang boleh dianggap sistematik, berkesan dan cemerlang. Didapati sistem pengurusan kurikulum di sekolah pencapaian cemerlang lebih baik daripada sekolah pencapaian sederhana dan keberkesanan sistem pengurusan kurikulum sesebuah sekolah merupakan antara faktor yang mempengaruhi pencapaian sekolah **tersebut** dalam Peperiksaan Awam.

Berasaskan dapatan ini, dicadangkan semua pihak yang terlibat dengan bidang pendidikan khususnya bidang kurikulum dan pengurusannya, di semua peringkat terutama **pengurus** kurikulum peringkat sekolah mengkaji semula sistem pengurusan kurikulum sekolah **masing-masing** untuk tujuan memperbaiki, memperkukuh dan meningkatkan keberkesanannya.

ABSTRACT

The main purpose of the study was to investigate how systematic, effective and excellent is the curriculum management in the secondary schools today, to compare between the curriculum management in excellent achievement schools and the moderate schools and to find out whether curriculum management in school influence the Public Examination.

Two sets of questionnaire were used to identify the curriculum management system and the subject department management system. The respondents of the study are 32 Academic Secretaries and 253 Senior Subject Teachers from 33 rural secondary schools in the District of Kuala Selangor, Sabak Bernam, Kuala Langat and Sepang, Selangor Darul Ehsan. The data was processed using SPSS For Ms Windows 6.0 program.

The main finding of the study was the curriculum management system including the management of each subject department in most of the secondary schools today is just satisfactory. Only a few schools was found to implement the systematic, effective and excellent curriculum management. It was also found that the curriculum management system in the excellent achievement schools is better than moderate achievement schools and the **effectiveness** of the curriculum management system in the school is one of the factor that influenced the achievement of the school in the Public Examination.

Based upon the findings, it is recommended that those involved in education especially in the curriculum and management department review the curriculum management system of their schools with the purpose of improving it.

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah Yang Maha Pengasih lagi Penyayang, tesis ini akhirnya dapat disiapkan. Justeru itu, dengan rendah diri, penyelidik memanjatkan kesyukuran kehadiran Allah s.w.t kerana dengan limpah rahmat kurniaNya, dapat penyelidik menyiapkan tesis ini. Tesis ini juga berjaya disiapkan kerana hasil kerjasama dan galakan daripada banyak pihak. Justeru itu, penyelidik ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua pihak yang terlibat.

Setinggi-tinggi terima kasih saya ajukan kepada Penyelia Pertama tesis ini, En. Ibrahim Ahmad yang telah banyak memberikan bimbingan dan tunjuk ajar sejak dari awal kajian hingga ke akhir penulisan tesis. Ucapan terima kasih yang tidak terhingga juga kepada Penyelia Kedua tesis ini, En. Abdurrahman Zuhair Sheikh Mohmood yang telah menyemak tesis dan memberikan teguran membina.

Ucapan ribuan terima kasih juga kepada Dekan Sekolah Siswazah, Dr. Ibrahim Abdul Hamid dan Pengarah IAB, Dr. Ibrahim Bajunid kerana telah memberi peluang kepada penyelidik mengikuti Kursus Sains Pengurusan sehingga dapat menyiapkan sebuah tesis.

Terima kasih juga kepada pihak Kementerian Pendidikan, Jabatan Pendidikan Negeri Selangor, Pegawai Pendidikan Daerah Kuala Langat/Sepang, Daerah Kuala Selangor, Daerah Sabak Bernam dan Pengetua-Pengetua sekolah terlibat kerana telah memberi kebenaran dan kerjasama untuk menjalankan kajian ini. Setinggi-tinggi terima kasih kepada semua responden yang telah menjawab soal selidik.

Akhir sekali penyelidik ingin merakamkan penghargaan paling istimewa kepada suami, Mohd Asrore dan anak-anak, Mohd. Zhafri, Mohd. Hadri dan Mohd. Shaufi serta kedua-dua ibu dan ayah atas pengorbanan dan kesabaran mereka di sepanjang tempoh penyelidik menuntut di UUM.

JADUAL KANDUNGAN

Muka Surat

Kebenaran Menggunakan	i
Abstrak	ii
Abstract	iii
Penghargaan	iv
Jadual Kandungan	v
Senarai Jadual	ix
Senarai Rajah	xiii

BAB

1	PERMASALAHAN KAJIAN	1
1.1	Pendahuluan	1
1.2	Pernyataan Masalah	7
1.3	Kepentingan Kajian	11
1.4	Objektif Kajian	14
1.5	Kenyataan Soalan Kajian	15
1.6	Hipotesis Kajian	17
1.7	Batasan Kajian	19
1.8	Definisi Konsep Utama	22
1.9	Model Teoritis Kajian	26
1.10	Rumusan	32

2	ULASANKARYA	33
2.1	Pendahuluan	33
2.2	Ulasan Teori	34
2.2.1	Teori Pengurusan	34
2.2.2	Pengurusan Sekolah	38
2.2.3	Teori Kurikulum	39
2.2.4	Pengurusan Kurikulum	42
2.2.5	Pengurusan Kurikulum Sekolah	45
2.2.6	Sruktur Organisasi Kurikulum Sekolah	49
2.2.7	Jawatan Kuasa Kurikulum Sekolah	51
2.2.8	Panitia Mata Pelajaran	53
2.2.9	Peranan Pengetua Sebagai Pemimpin Kurikulum	58
2.2.10	Penyeliaan Pengurusan Mata Pelajaran	59
2.3	Ulasan Kajian Lalu	61
2.4	Rumusan Ulasan Karya	67
3	METODOLOGI	69
3.1	Pendahuluan	69
3.2	Populasi, Lokasi dan Sampel	70
3.3	Prosedur Kajian	71
3.4	Instrumen	73
3.5	Tatacara Analisis Data	78
3.6	Rumusan	79
4	KEPUTUSAN DAN PERBINCANGAN	81
4.1	Pendahuluan	81
4.2	Perihaln Mengenai Responden	82

SENARAI JADUAL

JADUAL	Muka Surat
Jadual 1: Taburan Bilangan dan Peratus Ketua Setiausaha Akademik Mengikut Gred Sekolah (n = 32).	82
Jadua12: Taburan Bilangan dan Peratus Setiausaha Akademik Mengikut Kelulusan Akademik (n = 32).	82
Jadua13 : Taburan Bilangan dan Peratus Setiausaha Akademik Mengikut Kategori Sekolah (n = 32).	83
Jadua14: Taburan Bilangan dan Peratus Setiausaha Akademik Mengikut Lama Menjadi Setiausaha Akademik (n = 32).	83
Jadual5 : Taburan Bilangan dan Peratus Ketua Panitia Mengikut Gred Sekolah (n = 253).	84
Jadua16: Taburan Bilangan dan Peratus Ketua Panitia Mengikut Mata Pelajaran (n = 253).	84
Jadua17: Taburan Bilangan dan Peratus Ketua Panitia Mengikut Kelulusan Akademik (n = 253).	85
Jadua18: Taburan Bilangan dan Peratus Ketua Panitia Mengikut Lama Menjadi Ketua Panitia (n = 253).	85
Jadua19: Taburan Bilangan dan Ketua Panitia Mengikut Kategori Sekolah (n = 253).	85
Jadual 10: Bilangan dan Peratus Ketua Panitia Mengikut Daerah (n = 253).	86
Jadual 11: Taburan Bilangan dan Peratus Sekolah dalam Kategori Pengurusan Cemerlang, Memuaskan dan Sederhana (n = 32).	87
Jadual 12 : Taburan Bilangan dan Peratus Panitia dalam Kategori Pengurusan Cemerlang, Memuaskan dan Sederhana (n = 253).	87
Jadual 13 : Taburan Bilangan dan Peratus Sekolah dalam Kategori Pengurusan Cemerlang, Memuaskan dan Sederhana Mengikut Prinsip-Prinsip Pengurusan (n = 32).	90

4.2.1	Butir-Butir Diri Setiausaha Akademik	82
4.2.2	Butir-Butir Diri Ketua Panitia	84
4.3	Perihalhan Mengenai Pembolehubah	87
4.3.1	Sejauh Manakah Budaya Pengurusan Kurikulum yang Sistematik, Berkesan dan Cemerlang Telah Diamalkan di Sekolah-Sekolah Menengah pada Hari Ini ?	94
4.3.2	Adakah Wujud Perbezaan di antara Sistem Pengurusan Kurikulum Sekolah dan Sistem Pengurusan Panitia di Sekolah Kategori Pencapaian Cemerlang, Sekolah Kategori Pencapaian Memuaskan dan Sekolah Kategori Pencapaian Sederhana? Adakah Perbezaan yang Wujud di antara Sistem Pengurusan Panitia di Sekolah Kategori Pencapaian Cemerlang, Sekolah Kategori Pencapaian Memuaskan dan Sekolah Kategori Pencapaian Sederhana Signifikan?	94
4.3.3	Adakah Wujud Hubungan yang Signifikan di antara Pencapaian Sekolah dalam Peperiksaan Awam dengan Sistem Pengurusan Kurikulumnya dan di antara Pencapaian Mata Pelajaran dalam Peperiksaan Awam dengan Pengurusan Panitianya?	103
4.3.4	Sejauh Manakah Pengetahuan, Kemahiran dan Kefahaman yang Telah dikuasai oleh Setiausaha Kurikulum Sekolah dalam Pengurusan Kurikulum Sekolah dan Ketua Panitia dalam Pengurusan Panitia di Semua Kategori Sekolah?	107
4.3.5	Apakah Masalah-Masalah Utama yang Dihadapi oleh Ketua Panitia dalam Pengurusan Panitianya di Semua Kategori Sekolah?	112

4.3.6	Apakah Item-Item yang Masih Kurang Memuaskan dalam Pengurusan Kurikulum Sekolah dan Panitia Mata Pelajaran Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori Sekolah?	117
5	RINGKASAN, KESIMPULAN DAN CADANGAN	141
5.1	Pendahuluan	141
5.2	Ringkasan	141
5.2.1	Permasalahan Kajian	142
5.2.2	Metodologi Kajian	147
5.2.3	Keputusan Kajian	150
5.3	Kesimpulan	161
5.4	Cadangan	170
5.4.1	Cadangan daripada Dapatan Kajian	170
5.4.2	Cadangan Umum	176
5.4.3	Cadangan untuk Penyelidikan akan Datang	184
	Bibliografi	186
	Lampiran A: Borang Soal Selidik	193
	Lampiran B: Surat Menyurat	215
	Lampiran C: Senarai Sekolah	224
	Lampiran D: Peta Negeri Selangor	227

SENARAI JADUAL

JADUAL	Muka Surat
Jadual 14: Taburan Bilangan dan Peratus Panitia dalam Kategori Pengurusan Cemerlang, Memuaskan dan Sederhana Mengikut Prinsip-Prinsip Pengurusan (n = 253)	91
Jadual 15: Nilai Min, SD (Sisihan Piawai), Minimum dan Maksimum Skor Sistem Pengurusan Kurikulum Sekolah Secara Keseluruhan dan Mengikut Prinsip-Prinsipnya (n = 32).	93
Jadual 16: Nilai Min, SD (Sisihan Piawai), Minimum dan Maksimum Skor Sistem Pengurusan Panitia Mata Pelajaran Secara Keseluruhan dan Mengikut Prinsip-Prinsipnya (n = 253).	93
Jadual 17: Perbezaan Min Skor Sistem Pengurusan Kurikulum di SKPC, SKPM dan SKPS Secara Keseluruhan dan Mengikut Prinsip-Prinsipnya (n = 32).	94
Jadual 18: Min Skor Sistem Pengurusan Panitia di SKPC, SKPM dan SKPS Secara Keseluruhan dan Mengikut Prinsip-Prinsipnya (n = 253).	96
Jadual 19: Keputusan Analisis Varians Satu Hala (ANOVA) Sistem Pengurusan Panitia Mata Pelajaran Secara Keseluruhan bagi Ketiga Kategori Sekolah • SKPC, SKPM dan SKPS (n = 253).	97
Jadual 20: Keputusan Ujian HSD Tukey bagi Menentukan Gabungan Dua Kategori Sekolah yang Signifikan (n = 253).	98
Jadual 12 1: Keputusan Analisis Varians Satu Hala (ANOVA) Prinsip Perancangan dalam Sistem Pengurusan Panitia Mata Pelajaran di SKPC, SKPM dan SKPS (n = 253).	99
Jadual 122: Keputusan Ujian HSD Tukey bagi Menentukan Gabungan Dua Kategori Sekolah yang Signifikan (n = 253).	99
Jadual 123 : Keputusan Analisis Varians (ANOVA) Prinsip Pengelolaan & Pelaksanaan dalam Sistem Pengurusan Panitia Mata Pelajaran di SKPC, SKPM dan SKPS (n = 253).	100

SENARAI JADUAL

JADUAL	Muka Surat
Jadual24: Keputusan Ujian HSD Tukey bagi Menentukan Gabungan Dua Kategori Sekolah yang Signifikan (n = 253).	100
Jadual25: Keputusan Analisis Varian (ANOVA) Prinsip Kepimpinan dalam Sistem Pengurusan Panitia Mata Pelajaran di SKPC, SKPM dan SKPS (n = 253).	101
Jadual26: Keputusan Ujian HSD Tukey bagi Menentukan Gabungan Dua Kategori Sekolah yang Signifikan (n = 253).	101
Jadual27: Keputusan Analisis Varian (ANOVA) Prinsip Penyeliaan & Pengawalan dalam Sistem Pengurusan Panitia Mata Pelajaran di SKPC, SKPM dan SKPS (n = 253).	102
Jadual28: Keputusan Ujian HSD Tukey bagi Menentukan Gabungan Dua Kategori Sekolah yang Signifikan (n = 253).	102
Jadual29: Keputusan Ujian Koefisien Korelasi Hasil Darab Momen Pearson di antara Pencapaian Sekolah dalam Peperiksaan Awam dengan Sistem Pengurusan Kurikulumnya (n = 253).	103
Jadual 30: Keputusan Ujian Koefisien Korelasi Hasil Darab Momen Pearson di antara Pencapaian Mata Pelajaran dalam Peperiksaan Awam dengan Sistem Pengurusan Panitianya (n = 253).	103
Jadual13 1: Keputusan Ujian Koefisien Korelasi Hasil Darab Momen Pearson di antara Pencapaian Mata Pelajaran dalam Peperiksaan Awam dengan Sistem Pengurusan Panitianya Mengikut Mata Pelajaran (n = 253).	104
Jadual132: Min Skor Penguasaan Pengetahuan dan Kemahiran Setiausaha Akademik dalam Pengurusan Kurikulum Secara Keseluruhan (SK) dan Mengikut Kategori Sekolah (n = 32).	107
Jadual13 3 : Min Skor Penguasaan Pengetahuan dan Kemahiran Ketua Panitia dalam Pengurusan Panitianya Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori Sekolah (n = 253).	110

SENARAI JADUAL

JADUAL	Muka Surat
Jadua134: Min Skor dan Kedudukan Masalah-Masalah Utama dalam Pengurusan Panitia Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori Sekolah (n = 253).	112
Jadua135: Min Skor Item-Item Prinsip Perancangan dalam Pengurusan Panitia Mata Pelajaran Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori Sekolah (n = 253).	117
Jadua136: Min Skor Item-Item Prinsip Pengelolaan dan Pelaksanaan dalam Pengurusan Panitia Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori Sekolah (n = 253).	121
Jadua137: Min Skor Item-Item Prinsip Kepimpinan dalam Pengurusan Panitia Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori Sekolah (n = 253).	124
Jadua138: Min Skor Item-Item Prinsip Penyeliaan dan Pengawalan dalam Pengurusan Panitia Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori Sekolah (n = 253).	126
Jadua139: Min Skor Item-Item Perancangan dalam Sistem Pengurusan Kurikulum Mengikut Kategori Sekolah dan Secara Keseluruhan (n = 32).	130
Jadual 40: Min Skor Item-Item Pengelolaan dan Pelaksanaan dalam Pengurusan Kurikulum Sekolah Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori (n = 32).	133
Jadua14 1: Min Skor Item-Item Prinsip Kepimpinan dalam Pengurusan Kurikulum Sekolah Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori (n = 32).	135
Jadua142: Min Skor Item-Item Prinsip Penilaian dan Pengawalan dalam Pengurusan Kurikulum Sekolah Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori (n = 32).	137

SENARAI RAJAH

RAJAH		Muka Surat
Rajah 14:	Graf Min Skor Penguasaan Pengetahuan dan Kemahiran Ketua Panitia dalam Pengurusan Panitianya Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori Sekolah (n = 253).	109
Rajah 15:	Carta Bar Min Skor Masalah-Masalah Utama dalam Pengurusan Panitia Secara Keseluruhan dan Mengikut Item (n = 253).	114
Rajah 16:	Graf Min Skor Masalah-Masalah Utama dalam Pengurusan Panitia di SKPC Mengikut Item (n = 73).	115
Rajah 17:	Min Skor Masalah-Masalah Utama dalam Pengurusan Panitia di SKPM Mengikut Item (n = 112).	115
Rajah 18:	Min Skor Masalah-Masalah Utama dalam Pengurusan Panitia di SKPS Mengikut Item (n = 68).	116

SENARAI RAJAH

RAJAH	Muka Surat
Rajah 1: Model Kajian Pengurusan Kurikulum Sekolah.	29
Rajah 2: Model Kajian Pengurusan Panitia Mata Pelajaran.	31
Rajah 3: Proses Pengurusan (POLC) & Elemen-Elemen Asasnya.	37
Rajah 4: Corak Perkembangan Kurikulum.	41
Rajah 5: Struktur Organisasi Kurikulum Sekolah Menengah.	50
Rajah 6: Struktur Organisasi Panitia Mata Pelajaran.	51
Rajah 7: Carta Pai Peratus Sekolah dalam Kategori Pengurusan Cemerlang, Memuaskan dan Sederhana (n = 32).	88
Rajah 8: Carta Pai Peratus Panitia Mata Pelajaran dalam Kategori Pengurusan Cemerlang, Memuaskan dan Sederhana (n = 253).	88
Rajah 9: Carta Bar Bilangan Sekolah dalam Kategori Pengurusan Cemerlang, Memuaskan dan Sederhana Mengikut Prinsip-Prinsip Pengurusan (n = 32).	90
Rajah 10: Carta Bar Bilangan Panitia Mata Pelajaran dalam Kategori Pengurusan Cemerlang, Memuaskan dan Sederhana Mengikut Prinsip-Prinsip Pengurusan (n = 253).	91
Rajah 11: Carta Bar Perbezaan Min Skor Sistem Pengurusan Kurikulum di SKPC, SKPM dan SKPS Secara Keseluruhan dan Mengikut Prinsip-Prinsipnya (n = 32).	95
Rajah 12: Carta Bar Perbezaan Min Skor Sistem Pengurusan Panitia di SKPC, SKPM dan SKPS Secara Keseluruhan dan Mengikut Prinsip-prinsipnya (n = 253).	95
Rajah 13: Graf Min Skor Penguasaan Pengetahuan dan Kemahiran Setiausaha Akademik dalam Pengurusan Kurikulum Sekolahnya Secara Keseluruhan dan Mengikut Kategori Sekolah (n = 32).	109

PENGENALAN KEPADA PERMASALAHAN KAJIAN

1.1 PENDAHULUAN

Wawasan 2020 merupakan matlamat yang telah ditetapkan oleh Malaysia untuk menjadi sebuah negara maju seutuhnya menjelang 2020, maju dalam semua dimensi - ekonomi, politik, sosial, kerohanian, psikologi dan budaya. Kemajuan **menurut** acuan **kita** sendiri, dibangunkan dan ditumbuhkan dari potensi, warisan dan tradisi **kita** sendiri. Demikianlah yang ditegaskan oleh YAB Perdana Menteri Dato' Sri Dr. Mahathir Mohamed (1992) :

Kita perlu menjadi negara yang maju **menurut** acuan **kita** sendiri. Malaysia tidaklah harus menjadi negara yang maju dari segi ekonominya semata-mata. Negara **kita** mestilah menjadi negara maju dari segala segi: dari segi ekonomi, politik, sosial, kerohanian, kejiwaan dan kebudayaan. Kita hendaklah mencapai kemajuan sepenuhnya dari segi perpaduan negara dan kesepaduan sosial, dari segi ekonomi, keadilan sosial, kestabilan politik, sistem pemerintahan, mutu kehidupan, nilai-nilai sosial dan kerohanian, selain mempunyai rasa bangga dan keyakinan akan **bangsa** sendiri.

Justeru itu, Wawasan 2020 memberikan implikasi yang **besar** kepada semua lapangan kehidupan, terutama sekali kepada sektor pendidikan. Sebagaimana yang dinyatakan oleh Hussein Ahmad (199 1) :

Pendidikan adalah satu proses dan Wawasan 2020 adalah satu matlamat.

The contents of
the thesis is for
internal user
only

BIBLIOGRAFI

- Abd. Shukor Abdullah. 'Pengurusan Penyeliaan Dalam Suasana Sekolah - Isu Dan Strategi.' **Jurnal Kementerian Pendidikan Malaysia**. Keluaran 71. Jilid XXXII. Julai, 1988.
- Abdul Karim Mohd. Nor. '**Characteristics of Effective Rural Secondary Schools in Malaysia.**' Diss. University of Wisconsin Madison. 1989.
- Abdul Karim Mohd. Nor. 'Ke arah Kecemerlangan: Implikasi dari Kajian Sekolah Efektif.' **Jurnal Pengurusan Pendidikan**. Institut Aminuddin Baki. Kementerian Pendidikan Malaysia. Jilid 3. Bil. 1. Jun, 1993.
- Abdul Rahman Mat. '**Pengurusan Bersepadu**'. Kertas Kerja 07, Disampaikan Di Seminar Nasional Ke 2. Pengurusan Pendidikan 'Ke arah Pengurusan Pendidikan Berkualiti Abad 21.' Genting Highlands. 26 - 28, November. 1992.
- Al. Ramaiah. **Kepimpinan Pendidikan: Cabaran Masa Kini**. Petaling Jaya: IBS Buku Sdn Bhd. 1992.
- Anas Ahmad. **Penyeliaan dan Akauntabiliti Kurikulum Bagi Meningkatkan Mutu Pendidikan Di Peringkat Sekolah**. Kertas Kerja 10, Dibentangkan Di Persidangan Pengarah-Pengarah Pendidikan Negeri Ke 66. 1988.
- Basic Concepts and Considerations in Educational Planning. **Bk.VI General Principal of Management**. UNESCO Regional Office For Education In Asia and Oceania. Bangkok. 1980.
- Basic Training Programme In Edu. Planning and Management. **Bk. VI General Prinsipal of Management**. UNESCO Regional Office For Education In Asia and Oceania. Bangkok. 1980.
- Cates, Ward Mitchell. **Panduan Amali Untuk Penyelidikan**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1990.
- Dzulhijah Sokarno, Mohd. Muslah Yunos, Omar Karim, Shazali Ahmad, **Pendidikan di Malaysia: Yang Kita Ingin Tahu**. Kuala Lumpur: Deltaspaces Enterprise: Kuala Lumpur. 1995.
- Hasbullah Muhamad Taha. '**The Perception of Educational Leaders in The State of Sabah, Malaysia, Concerning Teachers Education.**' Diss. Southern Illinois University. 1979.

- Hussein Ahmad. 'Antara Reformasi Pendidikan Dan Wawasan.' **Jurnal Pengurusan Pendidikan.** Institut Aminuddin Baki, Kementerian Pendidikan Malaysia. Jilid 2. Bil. 1. September, 1992.
- Hussein Ahmad. 'Pengurusan Organisasi Institut Yang Efektif Dalam Menghadapi Cabaran Wawasan 2020.' **Jurnal Pengurusan Pendidikan.** Institut Aminuddin Baki, Kementerian Pendidikan Malaysia. Jilid 2. Bil.1. September, 1991.
- Hussein Ahmad. 'Perkembangan Staf Di Sekolah: Bentuk Dan Cara Pelaksanaannya.' **Jurnal Pengurusan Pendidikan.** Institut Aminuddin Baki. Kementerian Pendidikan Malaysia. Jilid 1. Bil.2. Jun, 1991.
- Hussein Ahmad. **Pendidikan dan Masyarakat: Antara Dasar, Reformasi dan Wawasan.** Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1993.
- Hussein Mahmood. 'Ke arah Kecemerlangan Sekolah: Satu Pendekatan.' **Jurnal Guru.** 16 Mei. 1992.
- Hussein Mahmood. **Kepimpinan dan Keberkesanan Sekolah.** Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1993.
- Hussin Abu Bakar. 'Peningkatan Kualiti Guru Melalui Pencerapan Pengajaran dan Pembelajaran Di Bilik Darjah.' **Jurnal Kementerian Pendidikan Malaysia.** Jilid 36. Keluaran 77. Disember, 1992.
- Ibrahim Ahmad Bajunid. 'A Vision of Management.' **Jurnal Pengurusan Pendidikan.** Institut Aminuddin Baki. Kementerian Pendidikan Malaysia. Jilid 3. Bil.12. Disember, 1993.
- Ismail Abu Talib. 'Pengurusan Kurikulum Sekolah Rendah.' **Berita Kurikulum: Kearifan Keberkesanan Pelaksanaan Kurikulum.** Pusat Perkembangan Kurikulum. Bil. 1 & 2. April & Ogos, 1992.
- Jabatan Pendidikan Negeri Selangor dan Persidangan Kebangsaan Pengetua-Pengetua Sekolah Menengah Malaysia Cawangan Selangor. **Garis Panduan Perancangan Bersepadu Kemajuan Sekolah.** PKPSM Selangor. 1993.
- Jabatan Pendidikan Negeri Selangor Darul Ehsan. **Analisis Lima Tabung Keputusan Peperiksaan Sijil Rendah Pelajaran 1988 - 1992 dan Keputusan Peperiksaan Sijil Pelajaran Malaysia 1987 - 1991, Sekolah-Sekolah Menengah Negeri Selangor Darul Ehsan.** Unit Kurikulum Jabatan Pendidikan Negeri Selangor Darul Ehsan. Disember 1992. Laporan Tidak Diterbitkan.

- Jabatan Pendidikan Negeri Selangor Darul Ehsan. **Analisis SPM 1993 Peringkat Mata Pelajaran Negeri Selangor Mengikut Kedudukan Sekolah.** 1994. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Jabatan Pendidikan Negeri Selangor Darul Ehsan. **Laporan Keputusan Sijil Pelajaran 1994 Negeri Selangor.** 1995. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Jabatan Pendidikan Negeri Selangor Darul Ehsan. **Prestasi PMR 1993 Sekolah-Sekolah Menengah Negeri Selangor Darul Ehsan.** Unit Kurikulum Jabatan Pendidikan Negeri Selangor Darul Ehsan. 15 Disember 1993. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Jabatan Pendidikan Negeri Selangor Darul Ehsan. **Rangka Rancangan Pembangunan Pendidikan Negeri Selangor (RRPPS) 1994 - 2000: Kertas Konsep Tanpa Kegagalan.** 1994. Laporan tidak diterbitkan.
- Jabatan Pendidikan Selangor dan Persatuan Kebangsaan Pengetua-Pengetua Sekolah Menengah Malaysia Cawangan Selangor. **Manual Prosedur Kerja Sekolah Menengah.** PKPSM Selangor. 1994.
- Jemaah Nazir Sekolah Persekutuan. **Status Pengurusan Pendidikan Di Sekolah Rendah dan Menengah.** Kertas Kerja 1, Dibentangkan Di Persidangan Pengarah-Pengarah Pendidikan Negeri Ke 66. 1988.
- Kamarudin Samdul. **'Bentuk Pengurusan di Sekolah Menengah Rendah - Satu Tinjauan Di Sekolah Menengah Rendah Felda Palong 2, 73450 Gemas, Negeri Sembilan.'** Latihan Ilmiah. UKM. 1988.
- Kementerian Pembangunan Perindustrian Sarawak dan Institut Teknologi MARA. Prosiding Seminar Kebangsaan Tentang Pembangunan Sumber Manusia. **Perspektif Sumber Manusia Ke Arah Pencapaian Wawasan.** Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1994.
- Kementerian Pendidikan Malaysia, Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Pendidikan. **Kajian Keberkesanan Sekolah.** 1989.
- Kementerian Pendidikan Malaysia, Jemaah Nazir Sekolah Persekutuan. **Buku Panduan Penyeliaan Geografi Sekolah Menengah.** Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia. Bil. 2. 1989.
- Kementerian Pendidikan Malaysia, Jemaah Nazir Sekolah Persekutuan. **Buku Panduan Penyeliaan Sejarah Sekolah Menengah.** Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia. Bil. 5. 1989.

- Kementerian Pendidikan Malaysia, Jemaah Nazir Sekolah Persekutuan. **Buku Panduan Penyeliaan Matematik Sekolah Menengah.** Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia. Bil. 4. 1989.
- Kementerian Pendidikan Malaysia, Jemaah Nazir Sekolah Persekutuan. **Buku Panduan Penyeliaan Bahasa Malaysia Sekolah Menengah.** Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia. Bil. 5. 1989.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Pendidikan. **Factors Influencing The Academic Achievement of Students in Malaysian Schools. 1990.**
- Kementerian Pendidikan Malaysia. Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Pendidikan. **'Kajian Tugas Guru Besar, Penolong Kanan 1, Penolong Kanan 11, Penolong Kanan Kokurikulum, Penyelia Petang dan Guru-Guru Sekolah Rendah.'** (Edaran Terhad). 1992.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. **Falsafah Pendidikan Negara.** Pusat Perkembangan Kurikulum. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1990.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. **Iklim Sekolah: Satu Kajian Awal.** Julai, 1988.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. **Pukul Latihan Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM).** Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1990.
- Koontz, Harold dan Wiehrich, Heinz. **Pengurusan.** Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 199 1.
- Kumar, Lilie Mac. **'Three Effective Schools in Puerto Rico (Mercedes Rosado School, Pedro F. Colherg School. Angela Cordero Bernard School).'** Diss. Columbia University Teachers College. 1994.
- Lee Pau Wing. **'Perancangan Dan Pelaksanaan Pengajaran Bersama Sebagai Satu Pendekatan Penyeliaan Untuk Meningkatkan Mutu Pendidikan.'** Kerja Kerja 16, Dibentangkan Di Seminar Nasional Ke 3, Pengurusan Pendidikan 'Senario Masa Kini, Gerak Tuju Masa Hadapan.' Institut Aminuddin Baki. Genting Highlands. 25 - 27 November, 1993.
- Lim Chee Tong. 'Pengurusan Berasaskan Objektif Satu Pandangan.' **Jurnal Kementerian Pendidikan Malaysia.** Jemaah Nazir Sekolah Persekutuan. Kementerian Pendidikan Malaysia. Keluaran 7 1. Julai, 1988.

- Mahathir Mohamad. **Malaysia: The Way Forward**. Kuala Lumpur: Jabatan Percetakan Kerajaan. 1991.
- Mohd. Daud Hamzah. **Liputan Kurikulum Sekolah**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1995.
- Mohd. Daud Hamzah. **Pembahagian Kurikulum Sekolah**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1995.
- Mohd. Daud Hamzah. **Penerokaan Teori Kurikulum**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1993.
- Mohd. Daud Hamzah. **Perkembangan Kurikulum Sekolah**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1995.
- Mohd. Daud Hamzah. **Reka Bentuk Kurikulum Sekolah**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1994.
- Mohd. Idris Jauzi. **Kepimpinan Pendidikan Cemerlang Ke arah Pencapaian Wawasan 2020**. Institut Aminuddin Baki. 1995.
- Mohd. Majid Konting. **Kaedah Penyelidikan Pendidikan**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1993.
- Mohd. Sabri Mohd. Ali dan Mohamad Yahaya. **'Kreativiti Dalam Pengurusan: Pengurusan Strategik Dalam Amalan Pendidikan**. Kertas Kerja 11, Dibentangkan Di Seminar Nasional Ke 3, Pengurusan Pendidikan 'Senario Masa Kini, Gerak Tuju Masa Hadapan.' Institut Aminuddin Baki. Genting Highlands. 25 - 27 November, 1993.
- Nazaruddin Mohd. Jali, Abdul Rahman Md. Arof, Sharifah Md. Nor. **'Kecemerlangan Pendidikan Melalui Budaya Penyelidikan Pegawai Pendidikan Daerah Sebagai Penggerak'**. **Jurnal Pengurusan Pendidikan**. Jilid 2. Bil. 11. September, 1992.
- Nik Aziz Nik Pa. **'Isu dan Cabaran Dalam Kepimpinan Profesional Pendidikan Di Peringkat Sekolah'**. **Jurnal Kementerian Pendidikan Malaysia**. Jemaah Nazir Sekolah Persekutuan, KPM. Keluaran 71. Jilid XXXII. Julai, 1988.
- Oppenheim, A.N. **Questionnaire Design And Attitude Measurement**. New York: Basic Books. 1966.
- Parkinson C. Northcote dan Rustomji M.K. **Kecemerlangan Mengurus**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1992.

- Pejabat Pendidikan Daerah Sabak Bernam. **Analisis Keputusan SPM 1993 Sekolah Sekolah Menengah Daerah Sabak Bernam.** 1994. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Pejabat Pendidikan Daerah Kuala Langat Dan Sepang. **Analisis Penilaian Menengah Rendah 1993.** 1993. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Pejabat Pendidikan Daerah Kuala Langat Dan Sepang. **Analisis Peperiksaan PMR 1994, Daerah Kuala Langat Dan Sepang.** 1994. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Pejabat Pendidikan Daerah Kuala Selangor. **Analisis SPM 1993.** 1994. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Pejabat Pendidikan Daerah Kuala Selangor. **Analisis Penilaian Menengah Rendah (PMR) Tahun 1994.1994.** Laporan Tidak Diterbitkan.
- Pejabat Pendidikan Daerah Kuala Selangor. **Analisis PMR 1993.** 1993. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Pejabat Pendidikan Daerah Sabak Bernam. **Analisis Keputusan Peperiksaan PMR Daerah Sabak Bernam 1993.** 1994. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Pejabat Pendidikan Daerah Sabak Bernam. **Analisis PMR 1994 Sekolah-Sekolah Menengah Daerah Sabak Bernam.** 1994. Laporan Tidak Diterbitkan.
- Pusat Perkembangan Kurikulum. ‘Rahsia Kecemerlangan Sekolah Kebangsaan Kubang Chenok Pasir Mas.’ **Berita Kurikulum: Ke Arah Keberkesanan Pelaksanaan Kurikulum.** Pusat Perkembangan Kurikulum. Jld. 5. Bil. 1 & 2. April & Ogos 1992.
- Razali Arof. ‘Mengenalpasti Komponen Yang Lemah Di Dalam Sistem Kurikulum dan Pengajaran: Satu Model Cadangan.’ **Jurnal Kementerian Pendidikan Malaysia.** Keluaran 71. Jilid XXXII. Julai, 1988.
- Razali Arof. **Pengantar Kurikulum.** Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1991.
- Razali Othman. ‘Satu Kajian Mengenai Iklim Sekolah Menengah di Daerah Temerloh.’ **Jurnal Pendidikan.** Jilid 14. 1992.
- Rita Vias. ‘**Penanggungjawaban Guru Melalui Pusat Sumber Sekolah dan Pusat Kegiatan Guru Yang Berkesan.**’ Kertas Kerja 22, Disampaikan Di Seminar Nasional Ke 3, Pengurusan Pendidikan. “Senario Masa Kini, Gerak Tuju Masa Hadapan.” Genting Highlands. 25 - 27 November. 1993.

- Sabitha Marican. Pengurusan: **Masalah dan Penyelesaian**. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn. Bhd. 1994.
- Shukor Abdullah. **‘Membina Pengurusan Sekolah Yang Berkesan: Pengurusan Setempat, ‘Empowerment’ Dan Kepimpinan Sebagai Inisiatif Polisi.’** Kerja Kerja 07, Dibentangkan Di Seminar Nasional Ke 3, Pengurusan Pendidikan ‘Senario Masa Kini, Gerak Tuju Masa Hadapan.’ Institut Aminuddin Baki. Genting Highlands. 25 ▪ 27 November, 1993.
- Siti Hawa Ahmad. **‘Sistem Pengesanan dan Pengawalan Pelaksanaan Dalam Menentukan Akauntabiliti Dan Kualiti Pendidikan.’** Kertas Kerja 23, Disampaikan Di Seminar Nasional Ke 3, Pengurusan Pendidikan. “ Senario Masa Kini, Gerak Tuju Masa Hadapan.” Genting Highlands. 25 ▪ 27 November. 1993.
- Sufean Hussin. **Pendidikan Di Malaysia: Sejarah, Sistem dan Falsafah**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1993.
- Tyler, Ralph W. **Prinsip Asas Kurikulum Dan Pengajaran**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Pustaka. 1990.
- W. Tuckman, Bruce. **Conducting Educational Research**. New York: Harcourt Brace Jovanovich, Publishers. 1972.
- Wan Mohd. Zahid Mohd. Noordin. **‘Pengisian Wawasan Pendidikan.’** Kertas Kerja Utama, Disampaikan Dalam Persidangan Nasional, IAB, Genting. 8 ▪ 11 April. 1993.
- Wan Mohd. Zahid Mohd. Noordin. **Kertas Ucapan Utama**. Disampaikan Di Persidangan Pendidikan Nasional Ke 2 ‘Pengisian Wawasan Pendidikan’. Institut Aminuddin Baki. Genting Highlands. 11 ▪ 15 Julai 1994.